

Abonamentul:

Prețul foii »Libertatea« e următorul:
pe 1 an 8 cor.; pe 1/2 an 4 cor.
Pentru economi, numai 5 cor. pe an!
»Foaia Interesantă« ilustrată, și »Tovărășia«
să dau gratis, tuturor abonaților »Libertății«,
pentru prețurile de sus.

Pentru România pe an 25 Lei.

LIBERTATEA

Apare în fiecare Sâmbătă.

Inserțiuni:

1 pagină 60 cor., 1/2 pag. 30 c., 1/4 pag. 15 cor.
etc. — La inserate ce să dau de mai multe-
ori, să fac reduceri de taxă.

Inserțiunile ca și abon. să plătesc înainte.

Manuscripte nu să dau înapoi.

Carul cu bunătație.

Și venea Marți spre casa dietei din Pesta carul încărcat de bunătație a guvernului Wekerle-Kossuth-Apponyi, și venea scrișind greu, că era din greu încărcat cu bunătațiile pe care »marele« guvern koșuthist le aducea să le aștearnă în strat gros pe masa verde a dietei, ca apoi de aci să se reverse peste capul a toată țara!

Marți anume aduceau rafturile de hirtii și scripte și socoate, care cuprind în sinele lor uriașele cifre ale bugetului statului pentru anul viitor 1908.

Și după ce le-au așternut pe mese, s'a suit înfiul ministru pe tribună și punind un picior pe rafturile de hirtii cu cifre, a început să declame, ca și cum ar declama, ușor și cu plăcere, o poezie frumoasă, — că ce să află în acele scripte. Și a declamat ciasuri întregi că la cheltuelile felul cutare din anul de față a trebuit să mai urcăm cifrele cu ceva, pentru-că să cere încă asta și asta.

Partea de cheltueli comune cu Austria (cuota) a trebuit s'o urcăm cu 2% ceea-ce face peste zece milioane, plățile slujbașilor de trenuri a trebuit urcate cu atâtea milioane, a slujbașilor de stat, cu atâtea milioane, a învățătorilor (pentru a putea pune mâna pe școlile nemaghiare), cu atâtea milioane, pentru sporierea gendarmeriilor milioane, colo milioane, dincolo milioane, peste tot locul a trebuit să dăm cu mână largă (pentru-că așa au făgăduit până nu ajunseseră la putere), — și iacă iese treaba la socoteală așa, că avem în anul 1908 cheltueli mai mari ca cele din astan, cu numai 104 milioane coroane!

Grea vorbă! Grea cifră! Geme țară până pîrăi, sub greul ei!
Și ne aducem aminte că anul trecut, îndată ce ajunseseră la putere, cel dintîi budget ce l'au adus naintea dietei era cu 45 milioane mai mare ca pe vremea tiszaștilor, și țara atunci deja a murmurat contra acestei »dărnicii«, sau mai bine zis că sunt urmările stăpînirii rele înaintașe, care nu-și făcuse destul datorința (de a da!) colo și colo. Iar acum vin dintr'una cu suta de milioane mai mult!

E asta o astfel de îngreunare, cum nu s'a mai pomenit *nici cînd*, de cînd se fac bugete de stat la bucuros cheltuitoarea Pesta. Și să face prin guvernul cel mai »național maghiar«, cel-ce a

urcat treptele puterii cu cuvîntul de binevoitor și ușurator al sortii poporului, pe buze!

Chiar și unele ziare plecate guvernamentale din Pesta, nu să pot reținea a nu murmura și a să burzului de vederea acestor cifre de cheltueli. E drept însă, că guvernul mîngăie de deputați cu aceea, că are de unde plăti această creștere, că și-a făcut rost de venit de 98 milioane mai mari ca în trecut, punînd bicurii nouă de consum, etc. Dar consumul pe cine apasă? Nu tot pe mulțime, ba încă pe cea mai săracă care numai cumpără, nu și vinde, artiăli de consum, (de hrană, de-ale mîncării și beuturii)?

Intre koșutiștii însiși e ferbere, e neliniște. O parte din ei au și început a se desface din partid și a ieși, spunînd că nu mai pot urma pe corifeii lor, cei până ieri cu gură așa mare pentru popor, acum cu mâni așa risipitoare spre greu poporului.

E foarte trist, e ducător aproape la desnădăjduire, ce marele guvern național al lui Koșuth, face la Pesta!

Proces, dlui Dr. Lascu.

Dr. D. Lascu, a cărui chip l'am dat în adausul nostru literar »Foaia Interesantă« Nr. 25 din astan, și despre care s'a scris repetit în foaia noastră ca despre un foarte aprig naționalist, un fel de apostol înainte mergător al deșteptării Românilor din Bihorul cel multă vreme adormit, — dl Dr. Lascu trebuia să fie și dsa luat la țintă de aprigii procurori. A scris în »Tribuna« din Arad în numărul dela 3/15 Maiu un articol despre »Furor asiaticus în Bihor« și pentru acesta procurorul i-a făcut proces de »afîțare« contra Maghiarilor.

Procesul să va pertracta în 31 Octombre n. a. c. Dl Dr. Lascu, c. d. avocat, să va apăra singur. Despre osfindirea dsale, par'că sîntem siguri diuainte. Ci-că Români Bihoreni să pregătesc a face o frumoasă arătare de dragoste față de bunul Român bihorean înaintea pertractării.

Inimile bune răspund.

— Pe altarul culturii române. —

Gradul civilizației este jertfa, ce o închinăm pentru așezămintele de cultură și binefacere.

Jertfe curate au intrat pentru Sionul nostru dela:

Dr. Iustin Pop, adv. în Deva, din incidentul cununiei sale la 21 Octomvrie 1907. K 200—
Const. G. Ghișescu, frate dus în America, la Girard Ohio, 10—
Ioan Popescu, plugar, Valea-Dosului, 4—
Ioan Petrișor, preot Ocisor, 4—
Teodor Mocan, plugar, Scărișoara, 2—
N. Dușă, plugar Presaca, 3—
Mihail Ardelean, plugar Șeitin, 2—
Lazar Miloș, plug. Fenlac, 2—

Ioan Pescariu, plug. Blaj, 3—
Mihail Jude, plugar Cebea, 3—
Iosif Haber, pădurar Miheleni, 2—
Petru Bocu, plug. Lazuri, 2—
Molicea Pantea, plug. Crișcior, 30—
Stefan Stan, preot Vasoaia, 2—
I. Guga, plug. Curechiu, 3—
G. Faur, plugar Căinel, 4—
Maria Bocan, plugar Crișcior, 5—
I. Halic, plugar Bârsa, 2—
Ioanichie Popa, inv. Băcea, 1.70
Sabin Micluța, preot Chertiș, 2—
Iustin Adelean, compactor Arad, 20—
Aurel P. Bănuțiu, stud. conservator dela producțiunea tinerilor plugari din Merelieșe, 20—

Din Hațeg ni-au venit dela:

Valentina Parasca, K 2—
N. N. 40—
N. N. 2—
Dr. Aug. Străitaru, adv. 4—
Cornel Popovits 2—
I. Pușcariu 1—
N. N. 40—
I. Ciuciu 1—
I. Ciuciu 9—
F. C. Bontescu 1—
Avram Nemeș 1—
Simion Albu 1—
Damian Ardelean 1—
Aurel Medrea 1—
Virgil Rodeș, cand. de adv. 2—
Emil. Șelariu, 1—
Samuil Popescu, inv. în pens. 1—
Maria Eliu 160—
Mihail Bontescu, adv. 10—
Victor Pop, contabil 2—
Dr. Victor Bontescu, adv. 4—
P. Popescu 2—
Ales. Boiu, stud. 60—
P. Oltean 1—
D. Ungur 1—
Todor Doboș 1—
Radu 2—
Făgăraș 1—

Trimși prin studentul G. Boiu.

Savu Chebeles, plugar Deliblat cor. 3—
Miron Iustin adv. T-Cubin 20—
Mihai Belcia, ec. 2—
Laurian Secoșian, preot T-Cubin 10—
Mihai Rachitovean, com. T-Cubin 2—
Simion Cioc, comerciant T-Cubin 1:20
Șt. Drencea, ec. T-Cubin 1—
Axentie Balan, ec. 1—
Stefozarie Drencea, ec. T-Cubin 2—
Toma Radivoi, ec. T-Cubin 1—
Const. Bucaciu 2—
Stancoviciu I. Sava ec. Deliblat 1—
Stefan Balan, ec. Deliblat 1—
Stefan Radivoi 2—
Lazar Moș, T-Cubin 2—
Vasile Bunda 2—
Miloș Drencea, 1—
Dimitrie Olariu, contabil T-Cubin 10—
G. Bălan, cassar, T-Cubin 1—
Iohann Paul, ec. 2—
Ioanichie Neagoe, paroch Petrovaselo 10—
Liviu Popescu, comptabil Petrovaselo 5—
Octavian Grecu, comptabil Petrovaselo 2—
Petru Murgu, paroch Petrovaselo 3—
Emiliu R. Brădean, inv. Petrovaselo 2—
Lyubița Milieviciu, com. Petrovaselo 1—
G. Țintariu, redactor Caransebes 2—

Sever Țintariu, școlar Rom. Petre 1—
G. Farca, com. Rom. Petre 2—
Mihail Velcelean, com. Rom. Petre 5—
A. Vereș, com. Rom. Petre 5—
Simion Roșu, ec. 2—
V. Cuzman, 2—
D-ra Iconia Borea, 5—
G. Miosko 2—
Achim Perița ec. 1—
Dr. Andrei, medic Rom. Petre 2—
Pomeniște, Doamne, inimile bune! Inmulțește numărul lor ca nisipul mării, ca stelele cerului, ca firicelele de iarbă, — și ne vei fi mîntuit.

T. Liviu.
Rectificare. In Nr. trecut s'a publicat că C. Sa Dr. E. Roșca a dat in loc de cunună pe sicriul regretatului I. Papiu 10 cor., — de fapt a dat 20 cor. ceea-ce n'a fost tipărit greșit.

Socialiștii și drepturile naționalităților.

Am pomenit în numărul trecut al »Libertății« despre articolul scris de foaia »Népszava«, officioasa socialiştilor. Dăm astăzi părțile de frunte care ne privesc din acel articol. Intîi spune, că între patriotism și internaționalism (adecă a sta oarecum între națiuni, neprețind pe nici una prea mult peste alta), nu este contrazicere, căci, zice, și patriotismul nostru (al socialiştilor) să unește intru multe cu al păturilor domnitoare de azi. Și noi dorim pe o formă ca Ungaria să fie stat bogat, neatîrnător și înfloritor! Dorim ca pămîntul ei să fie bine cultivat, bogățiile ei naturale, bine folosite, să aibă negoț și industrie puternică. Dorim înălțarea școlii maghiare, a științei, literaturii și artei. Așa credem că nici coalitionistul cel mai spumos la gură nu poate avea ceva în potriua acestor cereri a noastre. Că doar și ei tot astea le cer.

»Totuși este deosebire însemnată între patriotismul nostru și al lor! Clasele (păturile) azi domnitoare, înțeleg sub bogăția patriei, bogăția lor proprie! Iar noi sub bogăția Ungariei înțelegem: bunăstarea tuturor păturilor de oameni trăitori în această țară! Noi dorim ca din bunătațiile rodite pe pămîntul patriei, să se împărțasească pe o formă toți, cîți au lucrat la producerea acelor! După a noastră părere acea țară e bogată și înfloritoare, în care întreg poporul trăiește în bunăstare și fericire!« Trezind apoi la patriotismul lor față de naționalități, zice:

»Tot așa e deosebirea părerilor noastre și față de chestia (treaba) naționalităților.

»După patriotismul cel officios, naționalitățile (adecă neamurile ne-maghiare din țară), trebuiesc apăsate, școlile lor trebuiesc pe cit să poate închise, literatura lor (cărți, fji) confiscate, luate și nimicite, din tot felul de slujbe scoase afară și maghiarizate prin școală, prin slujbași, prin popi, cu toată siluirea.

»Patriotismul nostru nu învață așa. După a noastră părere: *fiicare popor*, fie acela slovac, sîrb, valah, sau ori-ce, *are drept să se alipsească la limba sa, la datinele sale, la națiunea sa!* Ba nu are numai drept, ci din punct de vedere al munci-

torimei, e chiar de dorit, ca să poată învăța în școli în limba mamei lor, căci de nu, cu limba ungrească de odată, ei uită ori-ce fel de scris și de cetit, cînd sunt siliți a învăța în școală maghiară.

»E de dorit ca ele, naționalitățile nemaghiare, să poată veni în atingere cu slujbașii țării în limba lor, căci așa sunt mai bine scutiți contra abuzurilor (volnicilor) slujbașilor, sunt mai conștii de sine.

»Și din punct de vedere obștesc uman e de dorit, ca fiecare naționalitate să-și aibă literatura sa bogată, știința și arta.

»Dar sfortarea de maghiarizare nu e numai fără drept, ci și fără înțeles! Doar după mărturia istoriei, încă nici odată nu s'a putut desbrăca de naționalitatea sa un popor ce a locuit în masse compacte (întinderi mari la olaltă), nici chiar de a fost cam mic ca număr. Cum să izbutească acest lucru în Ungaria, unde Maghiarimea și naționalitățile stau față în față în număr unul ca altul?

»Dar dacă protestăm contra apăsării naționalităților nemaghiare din partea Maghiarilor, e firesc, că am declara războiu și contra acelor care ar apăsa ei pe naționalitatea maghiară. Ca ori care alt popor, avem și noi drept a ne apăra naționalitatea. Salutăm cu bucurie tot ce să face pentru a întări cultura maghiară, școala, literatura, lucrarea ei științifică, muzica, arta. In organizațiile noastre sunt de toate zilele prelegerile de istorie maghiară și de istoria literaturii. Și noi dorim ca să se desvoalte maghiarismul, naționalitatea maghiară, cultura maghiară, dar nu pe socoteala, și cu scurtarea, celorlalte naționalități!, ci prin aceea ca fiecare maghiar să aibă puțința a să împărțasi de cultură!

»Iacă ce este patriotismul nostru! Dorim înflorirea țării, dar pe sama claselor asuprite! Dorim neatîrnarea țării, întregitatea hotarelor ei, dar nu năvălim asupra altor popoară! Dorim existența naționalității maghiare, dezvoltarea culturii maghiare, dar nu cu apăsarea naționalităților! Dorim constituția, dar nu pe cea totocită, ci pe cea democratică care să va forma după asta. Acesta e patriotismul nostru, adevăratul patriotism, și cu aceste internaționalismul nu e în nici o contrazicere.«

Tonul acesta n'a plăcut foilor koșutiste, și una din ele, »B. H.« ca să strice socialiştilor zice: doar și voi maghiarizați ca și noi, nu vă mai faceți așa binevoitori nemaghiarilor!

La congregație!

Pe ziua de 31 Octombre n. e conchemată la Deva congregația de toamnă a comitatului Hunedoarei.

Membrii români vor face bine să se întrunească în această zi cu toții la Deva, din mai multe puncte de vedere.

Intîi și intîi pentru-că de aceea au fost aleși de popor, ca să meargă acolo unde au primit a fi aleși.

A doua, pentru-că domni dela comitat iar vin cu îngreunări pe capul comitatului și pe spatele poporului, și datorința noastră este, ca singurii adevarați reprezentanți ai poporului, singurii aleși înția a poporului, să ne ridicăm glasul, și cu vrednicie să spunem cuvîntul de nemulțămire și de neînvoire a poporului cu nouăle lui îngreunări. Știm dinainte că nu vom răzbi a ieși biruitori, fiind noi încă prea puțini, dar demnitatea, cinstea poporului locuitor al comitatului, cere dela noi, să arătăm acolo voința lui cea dreaptă.

Că iacă ce mai cer domni dela masa verde: Li-se pare anume că ei sunt prea puțini șezetori la acele mese verzi și le mai trebuie ortaci de șezătoare, și li-se pare că nu-s destul de strălucite tistiile ce le au și trebuie unele din ele făcute mai strălucitoare! Anume: cer să se înființeze un nou post de notar la comitat (slujbașii cei mai apropiați de vicispian), și anume un prim-notar, ce până aci nu era. Până-acum era protonotarul și vre-o 4 notari comitatensi. Acum să fie unul nou și acela cu rang de intîi-notar, așadară și cu plătuță de cea mai prima! — Apoi li-se pare că cel mai mare peste cancelăriile din casa comitatului, zis azi expeditorul-central, prea are nume nesunător și propun, că postul de expeditor-central să se șteargă, înființindu-se în locul lui un post de »Director al cancelariilor«, nume care sună mai frumos. Dar de-ar fi numai numele frumos, l'am vota și noi, ci la noi în țara celor »țifrași«, alătura cu numele mai frumos, să cere și plată mult mai frumoasă, ca omul să poată fi și el mai »țifraș«. — Li-se pare apoi domnilor dela comitat, că prea-s puține solgăbirele de cele mari (prim-pretori). Nu vedeți cum mai zbiară poporul simțind grozav că-s prea puțini? Nu-i puțin mălaiul la popor, nici focul în vatră, nici paele la vite, ci-s puține solgăbirele cele mari! Și vin drept aceea domni dela conducerea varmeghieii noastre să ne ceară înmulțirea posturilor de primpretori cu

Încă doi, și așa trecerea alor
doi dintre pretorii (solgăbiraele
mici) de azi, în clasa de sus,
iar în locul lor, firește, alți doi
noi! — Ba și notarii cer-
cuali li-se par prea puțini. Nu
vedeți că n'avem notarăși?

Așa-s de puțini, drăguții, că
bietul popor nici nu le aude de
nume, abia-i vede odată într'un
an, și lipsa li-o simte așa de tare,
că ar mai da bucuros din mă-
lailu dela gura copiilor săi și
din paele dela dera vitelor sale,
numai să i-se dege notarăși
mai mulți! Drept aceea cei
dela comitat cer înmulțirea no-
tarășilor de cerc, și ca atare
sporirea cheltuelilor cu cit e
lipsă gentru acele slujbe nouă.

Cu astfel de plăcinte ne aște-
ptă congragația din 31 Oct.
Dacă nu vine cu un arunc nou,
vine cu cereri de slujbe nouă,
de mări de plăți, și-apoi o să
vină la congragația cealaltă să
spună: slujbe ați făcut, plăți
ați mărīt, dar' n'avem de unde
le mai plăti, — haid', dați a-
cum arunc nou!

În fața acestor nesfârșite ce-
reri de îngreunare a che-
tuelilor cu și așa prea greaua
mașinarie de administrație, —
datorința fiecărui membru ro-
mân e: a fi acolo și a spune
din partea sa: nu votăm, po-
porul nostru nu simte lipsa a-
cestor slujbe nouă, în numele
lui le respingem. — Grosul ma-
melucilor va da însă din cap
și să va primi, dar' noi să ne
avem liniștea: d a t o r i n ț e i
împlinite.

Și al treilea cuvint ce ne
chiamă să ne revedem la Deva,
e: că ne aflăm în ajunul
alegerilor de membri noi
la congragație, pe 6 ani. Jumătate
din membri alesi, ies
acum și vin alesi alții noi. (Ceeal-
tă jumătate cade sub alegere
peste 3 ani, căci tot din 3 în 3
ani să primenesc jumătate din
cei alesi). Și în fața acestor

alegeri, noi trebuie să ne facem
pregătirile de lipsă. Că nu e
iertat să ne scape din mină
atâtea locuri, cite ne scapă
numai prin nepăsarea
noastră! Iaca și acum, și alte
dăți tot așa, simțim atit de du-
reros lipsa de membri români
neatârntori, cari să cerce a pune
pedecă nouelor și nouelor im-
greunări a poporului din co-
mitat! Și dacă nu-i avem, me-
reu cădem în lupta noastră.
Deși adese-ori 2—3 voturi ho-
tărăsc sortii unei lupte, cum
văzurăm asta la Arad, în con-
gregația ce trecu, (vezi nr. 41
al foii „Libertatea“), unde Ro-
mâanii numai cu 8 voturi izbu-
tură a împedece un nou a-
runc de 3% (3 cruceri după fie-
care zlot de dare!) pe care îl
cereau cei dela centru! Și Ro-
mâanii, mai numărăși ca în con-
gregația noastră, îl impedează!
Noi am putea ajunge adeseori
a avea atari reușite spre bi-
nele poporului, de ar alege
el peste tot locul, unde poate,
numai membri români ne-
atârntori!

Acestea ar fi lucrurile asu-
pra căror ar trebui să chib-
zuim la întrunirea din privilegiu
congragației,

Președintele clubului nostru
român comitatenz, dl deputat Dr.
Aurel Vlad, invită și oficios prin
asta pe membri români, a veni la
congragația de care vorbim.

Iarăși Björnson.

Cuvintele lui Björnson l'au
ars pe ministrul Apponyi, căci
deși odată a declarat, așa de-a
călare, cătră trimisul (ori che-
matul!) unei foi din Pesta, că
el nu ia întru nimic scrisese lui
Björnson, că vede că acela vor-
bește numai informat de rău-
voitorii politici nemaghiari, —
totuși nu s'a putut reține, ci
i-a trimis lui Björnson o

scrisoare în pricina asta.
În scrisoare să vede că sa arăt-
at același politic înginfat, ne-
cunoscător de nici o graniță a
dreptului ori a dreptății, — căci
Björnson în loc să-i răspundă
tot privat, i-a dat răspunsul de
nou în marele ziar din Viena
„Neue Freie Presse“. În scrisoa-
rea sa Apponyi i-a zis marelui
Norvegian, că e în zadar ori-ce
atac contra lui, că el de ori cite-
ori va păși în aceleași conferențe
de pace sau alte sfaturi ase-
menea lor, totdeauna ar face ace-
leași lucru, cu fruntea ridi-
cată. (Adecă acolo s'ar bate
în pept de om al păcii „cu
fruntea ridicată“, iar acasă ar
face aceleași silnicii culturale
asupra popoarelor nemaghiare,
tot — „cu fruntea ridicată.“)
La acea scrisoare Björnson îi
da următorul răspuns răsună-
tor:

„Contele Apponyi mi-a
răspuns „cu fruntea ridicată“. El
mă asigură că dacă va
apărea iarăși într'o adunare
interparlamentară de pace,
eu pot să fiu sigur, că „acea-
sta o va face cu fruntea
ridicată“.

Cine se îndoieste? Când
un asupritor de popor s'a arăt-
at vre-odată altfel?

Numai de curînd în dieta
ungară, când reprezentanții
Slovaci au fost maltratați
și dați afară, l'am văzut pe
contele Apponyi ridicîndu-se
și anunțînd ce are să se facă
pentru a asupri mai departe
acest popor.

O lege școlară s'a primit,
ca și care nu s'a mai fost
văzută înainte, căci cele mai
însemnate măsurii ale acestei
legi sunt din gummi! Aceste
pot fi astfel întinse, ca toate
naționalitățile să fie îneca-
te în ele!

A smulge pe copii dela
limba lor maternă, e tot
aceea a smulge pe copii
flămînzi dela sînul ma-

mei lor! Tocmai asta este
ce contele Apponyi o porun-
cește în această lege „cu
fruntea ridicată“.

Strînși în brațe de acea-
stă lege, pot fi supuși spiri-
tului și voinței maghiare în-
cetul cu încetul Germani, Ro-
mâni, Croați, Ruteni și Slo-
vaci, pentrucă acest spirit și
această voință sunt cele mai
vechi, cele mai nobile, cele
mai spiritoare de cultură din
lume, acelea, cari pot înainta
mai bine, progresul popoare-
lor pe acest pămînt. Sub
domnia acestei legi, încă și
mai multe mii de emigrați,
(oameni ce-și părăsesc țara)
ca pînă acum își vor părăsi
patria cu sacul în spate și
cu zdrențele lor, îndesuiți în
vagoanele de vite ale dru-
murilor de fer. În mijlocul
lor va sta atunci contele A-
pponyi cu fruntea ridicată.
Asta să-i mîngăie! Să mîngăie
pe cei ce se duc ca și pe
cei ce rămîn acasă, în
oara cînd se vor despărți cu
lacrimi amare.

Dacă apoi copiii rămași
acasă nu vor putea învăța
ungurește, fiindcă este o limbă
greă și urmarea va fi că nu
vor învăța nimic, așa că
Ungaria posedă cei mai mulți
neștiitori de carte, (analfabeți)
în Europa, ce are a face?
Vedeți, contele Apponyi stă
între ei cu fruntea ridicată!

Bisericile goale, goale,
fiindcă se predică ungrește
(căci episcopii aristocrați nu-
mesc pe preoți printre Slo-
vaci) — contele Apponyi le
umple, el singur, totdeauna
cu fruntea ridicată.

Dacă muzeele naționale
ale Slovacilor se închid și
mijloacele pentru acestea se
confiscă, (și printre ele chiar
și darul împăratului!), fiți si-
guri, pe o colină din apropi-
ere se vede noul spirit apă-

rător al maghiarilor: Contele
Apponyi cu fruntea ridicată.
În onoarea acestui spirit
apărător: adun martori și mă-
rturii, dela popoarele asuprite
ale Maghiarilor. N'au zor, căci
știm cu toții, contele Appo-
nyi le așteaptă cu fruntea
ridicată!

Björnstjerne Björnson.

Schimbarea legii
despre dare.

Guvernul a pus Marți pe
masa dietei și planul său de
lege, după care vrea să schimbe
felul de dări de azi în țară.

Este răspuns la cererea cea
veche și demult răsunătoare,
că dările de azi prea îngreu-
nează pe cei cu venite mici și
prea puțin pune în asămănare
pe cei cu venite mari.

Șapte legi sunt acelea, cari
vor schimba felul de azi al
dărilor.

Durere însă, că pentru gros-
sul țării, pentru poporul agricul-
tor (lucrător de pămînt), nu
putem aduce vestea cea bună
pe care o așteptam, și pe care
atita de mult au cerut'o și de-
putații nostri în dietă ca și în
adunările de popor. Ușurarea cea
mai mare pentru cei de tot să-
raci, nu să aduce!, — adecă
ministrul nu o propune dietei.

Ce anume cerem noi și cer
deputații nostri? Că pe acel
om sărac, care abia are o că-
suță amărită, neapărat trebui-
toare pentru adăpostul său și
al familiei, și abia o palmă de
loc, ce nici nu-i ajunge cu
roada ei pentru hrana familiei
— pe aceștia să nu să pună nici
o dare de moșie, ci numai dela
o treaptă mai măricică de
avere. De pildă om ce are casă
și pămînturi sub 1000 coroane,
care în ziua de azi e tare pu-
țin, că abia-i aduc un venit de
vre-o 100—150 de coroane,

acelea să fie scutite de dare
și să plătească numai cei cu
avere mai bunicică. Și și aceștia
cu cit au mai mică porția de
moșie, să le fie și relativ mai
ușoară porția, ca celui ce are
mult-mult. Cel-ce are pămînt
de 20 sute de cor. să nu plă-
tească după toată suta atita cit
plătește cel cu 100 de mii de
coroane după toată suta lui.
Că. cela din sututele lui abia-și
ține gura, dar astuia după miile
lui îi rămîne destul și dacă
plătește îndoit de mult de fie-
care sută, cit cel cu sutute
puține.

Și acest lucru să face schiop
de cătră guvern. El scutit
de dare nu lasă nici un petec
de moșioară, aducă el ori-cit
de mic venit. Deși la omul fără
moșie, ci cu venite din alte „ge-
șefturi“, îi lasă nepus la
dare venitul lui de 600
cor. Om unu, om altul. Dar'
unul avînd venit din scormoni-
rea pămîntului, celalalt din în-
virtirea cutărilor mărfuri de ne-
got. Și asta, neguțătorul, ge-
șeftarul, e scutit de dare, dacă
nu cîștigă mai mult ca 600
cor., din geșeftul său, dar' e-
conomul de-o cîștiga din lucrul
pămîntului și numai 100 de
cor., să plătească! Ba plătește
și cînd nu i-a rodit pă-
mîntul nimic, ci a avut chiar
perdere în el. Că cel dela dare
nu te întrebă.

Aici vedem noi nedrepta-
tea noului plan de lege
despre dări, cu care a venit
acum guvernul!

Incolo iaca citeva amănunte
din planul nouălor legi:

Darea de pămînt.

Legea nouă pentru a putea face
mai multă egalitate la dările de
pămînt, orînduște latii îndreptare
(rectificarea) catastrofei de pămînt.
Să se însemne ce schimbări
s'au întîmplat în clasele în care-s
scrise pămînturile (de s'au făcut
cutari pămînturi mai bune, ori au

FOIȚA

ȚIGANII

Sîntem popor merit să nu să șteargă,
Nici firea să nu-și schimbe și nici portul,
De veacuri multe rătăcim cu cortul
Și veacuri vom străbate lumea largă.

Iar' vechia noastră tainică vicoară
Cînta-va lungă vreme dorul mare
Al neamului venit din depărtare,
Pe veci perdut în lume, fărî țară;

Suspinele-i sfioase n dulce tremur
Răsar, ca din trecut bătrîn, pe strune;
Ea ne n'rerupt și n'ndurerat ne spune
De mpărăția noastră de prin vremuri.

Ne cîntă lung de-o țară roditoare
Cu revărsări de ape verzi și grele,
De-un cer adînc cu mii de sfinte stele
Și trei Dumnezeiri strălucitoare.

Ca mărturie c'am fost neam de rege
Noi chipul nostru-l ducem pe tot locul
În cărți, din care povestim norocul
Acela ce graiul ne n'lește.

Și ghiocul ce ni-l'au lăsat strămoșii
Din vremuri mari ce nu mai ținem minte
Ne spune-o taină fără de cuvinte
Huind adînc: povestea Mării roșii.

Arșița soarelui ne-a dat-o cerul
În ochi ca să purtăm dogoare,
Iar' din întreaga-i viață roditoare
Din fund de munți, pămîntul, ne-a dat fierul:

A mânei noastre negre, aspră muncă,
Să-l moaie la a flăcării putere,
Cînd un izvor aprins de scînteiere
De sub ciocan răsunător, s'aruncă.

Din codrii cei bătrîni fărî hotare.
Pe unde rătăcește singuratec
Noi căutăm tovarășul sălbatec
Cu noi să mpartă zilele amare.

Cu noi nedespărțit pînă la moarte
Să-și ducă soarta grea jucînd prin sate
Purtînd în ochi nebuni, îndurerate
Povești de codri mari lăsați departe.

Și dacă noi călcăm a voastră lege
E c'am lăsat pe a noastră peste mare,
Și cine n'o mai ține mînte oare?
Și înțelesu-i cine să-l dezlege?

Cînd sara în cîmp suflăm în jar de sînge
Pe care-alunecă vîpăi albastre,
Tot dorul ne n'leas al vieții noastre
La flacăra lor vîntă să stinge.

Tăcuți, în jurul focului, stăm roată,
Ținînd adînc a vreascurilor pară,
Atunci uităm că sîntem fărî țară:
În cîmpul larg a noastră-i lumea toată.

Alice Călugăru.

Fragmente.

Duminea și'n sărbătorii stă la ușa
bisericii în acelaș palton cafeniu spălă-
cit, cărpit și rupt de curge pe el. O
pălărie tare, cine știe dela ce domn că-
pătată, e îndesată în cap de-i pleacă
urechile mari a săracului. Obrăjii lați
roșcați gălbîinii n'au nici o trăsătură.
Barba nu-i crește decăt unde și unde ca
de sămîntă. Omul e scurt, trunchios dar'
foarte rău legat, — cînd merge parcă
s'ar deșela în toate părțile.
Înainte bisericii nu-și ține niciodată
pălăria în mînă ca alții, nici nu cere.
Priviște numai bolnav la creștini, cu
ochii aceia aproape albi de albaștri ce-s.

Îți lasă senzația unei căpățini de cure-
chiu acru ce se se înmoaie.

Dar' vremile-s slabe, bănuții rari,
doamne, rari, și el capătă puțini. Cu trai-
sta la gât — îi bate genunchii, trece
pe la casele creștinilor, tot deschizînd
porțile scărțăitoare. De multe ori i se
umplea straița. Atunci pleacă domol un-
deva. Dar mîne iar cu ea goală. Ce va
face amărîtul așa cu atată pîne? Un
om singur

Vine însă groaza tuturor săracilor:
iarna. Omul, ce colindă și vara cu straița,
acum e tot în drum. E vîntat ca pruna
Se leagănă pe opincile potlogite cu pă-
nură, și se silește să umble cit de iute.
Hainele i-s tot ceea de astă vară. Gătul
gros, prea gros, i-e gol, și firele rari de
mustață i-s prînse în ghiață subțire.

„Bine omule, cine pămîntul te mai
poartă pe gerul asta pe-afară?“
El zimbește prosteste, ridică odată
din sprîncene, încrețîndu-și fruntea, in-
gustă ca o muchie de toporaș:
— „Vezi că trăbă la copii!“

Nu ț'ar fi trăznit prin cap, nici din
glumă, ca omul acesta să aibă copii.
Rămăi uimit, îl privești mai cu băgare
de seamă și'l descoperi și mai degenerat
ca pîn'acum.

— Doar nu vei fi înșurat și d-ta?“
El iar clatină din cap ridicându-și
genele:
— „Ba sîntem! Avem acum cinci
copii!“

Cine bătaia lui Dumnezeu s'a fi legat
capul de el? Se părea cu neputință ca
o femeie să trăiască cu omul acesta.
— „Da bine, ești înșurat ori ședeți
așa numai?“

— Cununați în biserică ca oamenii.
Ba nu că nu facem noi păcate“. Nu
făcea păcate, dar popa ce-a cununat

pe-un om ca acesta trebuie c'a fost orb.
El își tocmește straița și se razimă
de pîrete.

— „Da bine, femeea unde ți-ai că-
pătat'o?“

— Că o venit ea. O bătea bărbatul.
Da'n urm'o murit el. Și ea o venit la mine.
N'am bătut'o nici odată de cînd is cu
ea.

Îți vine să zimbești, zimbește și el
așa de dulceag ca un copil prost.

— „N'ai bătut'o nici odată?“

— Nu, n'am bătut'o.

Îi dai ceva de lucru: să tae un lemn,
să arunce zăpăda dinaintea ușii. Cea
dintii întrebare ce ți-o pune, e:

— „Cit dă domnu pe ea?“

Îi făgăduiești ori cit de puțin și se
nvoește, dacă mai puțin pe de-asu-
pra. Îi dai 20 de bani, el, făr'să se gîn-
dească, îndată ce gați vorba:

— „Dă domnu 25!“

Dar de i-ai făgădui și o coroană, el
cei cinci a lui tot îi cere pe de-asupra.

De altfel iarna, să fi făcut contract
înscriș cu cineva nu numai învoială în
vorbă, nu se ținea de țîrg.
Făr'u strop de voe sau curaj se apucă
de lucru punîndu-și straița lângă el. Dă
de două trei ori, și-și duce pumnii la
gură să se încălzească. De j se pare
prea greu, ocheste pînă nu'l vede nime,
ș'o tunde afară pe porțiță.

Vr'o două trei zile nu mai dă pe la
tine.

Cînd e munca de tot ușoară pentru
cuptor, cu puțin spor o duce uneori și ziua
întregă. Cînd i frig, vine fărî nici o
sfială în casă și-și pune mînil pe cup-
tor.

— „Că nui frig acum bade“.

— Hm, ba-i frig!

— Chiar să fie, din cuptor s'a stîns
de mult focul.

— Tot încălzește el.

Cînd îți lucră ceva se simte familiar
ori unde. De vine numai așa, stă la ușa
afară, și-i în stare să aștepte și o jumătate
de cîas, pînă îl simte cineva.

De multămit nu multămește niciodată.
Ori poate zice în el de nu'l aude ni-
meni.

Șade departe la marginea satului,
înt'r'un bordei. În luntru-i iad. Așa ceva
trebuie să fie iadul: unde să vezi, unde
să simți toată mizeria suferințelor tru-
pești, și unde mai ales, să înțelegi ce-i
aceea: îngrozitoarea manifestare a unui
suflet omenesc, care nu mai samănă
a suflet omenesc. Acele ființe nenoroci-
te, — copii lui — nezmîntit stau sub treap-
ta cea mai de jos a omenimii.

Și nu stiu cum, privind pe cei doi
nevoeși capi de familie — îți vine să
le prinzi capetele, să li le izbești de-o
laltă cu o putere de uriaș. Cine lea dat
lor dreptul să schimosească astfel cu-
nuna zidurilor de pe pămînt?!
—

Dar întro zi cerșitorul s'arată iar.

— „Ce-ți mai foc copii, tot bolnavi?“

— Ba nu. Dar tri-or murit. Auzi înt'r'o
zi toți! Și el începu să ridă schimosînd-
și fața.

— „Doi au scăpat. Dar mor ei și aia!
Vezii domnule, se face mai larg în casă.
Că și era strîmt“.

Acum nu-i trebuie pîne, ci numai
trei bănuți să-și iee o lumină de său.
Cînd se depărtează, zice multămit.

— „Dac'or muri ce să faci. Dac'
muream io, era mai rău. Așa zice și ne-
vasta, că murea de pită!“

L. AGĂRICEANU.

dat napoi)? Și apoi din anul următor după rectificarea catastrului, vor plăti oamenii darea după noua clasă și după legea cea nouă. Și cel mult în 4 ani această rectificare are să fie făcută, așa ca cel mai târziu dela 1 Ian. 1912, tot omul să plătească darea după legea cea nouă. Unde catastrul va fi gata mai iute, acolo și mai de curând. (Hai, hai, ce mai trai pe comisiile de rectificare! Cum o să-i mai tragă satele de mână ba de bunzare, că hai la noi, ba la noi!.)

Cît de mare va fi darea cea nouă? Va fi socotită după o cheie nouă, care e cam cu 5-a parte mai mică ca cea de azi. Cel-țe plătește 1 florin dare de pămînt, va fi scârțiat la 80 cr., pentru același pămînt, dacă vafi luat la catastru cît are tot numai venitul scris în catastrul vechiu!

Darea de casă.

După casele cu venit de chirie (date în arindă), să plătește:

- în Budapesta 17% din venit (17 cr. din tot florintul);
- în alte orașe cu peste 15.000 locuitori, 15%;
- în orașe cu 1000—15.000 locuitori 11%;
- și în alte orașele și comune, cîte 9% (9 după 100).

Darea de casă (nu de venit, de chirie) e apoi împărțită și ea în 3 clase, după cum sînt orașele și comunele, nefînd într'un oraș tot așa de mare darea de casă ca într'altul. Despre asta vom mai scrie.

Darea de venit.

Darea de venit să vede a fi pusă pe temeiul mai drept ca în trecut. Cel-țe n'are venit mai mare de 600 cor., nu plătește nici o dare după truda sa, după negoțul ori întreprinderea sa.

Cel ce are venit de 6—700 cor. plătește 5 cor.
7—800 " " " 6 "
8—900 " " " 7 "
9—1000 " " " 8 "

și tot după 100 cor. mai mult, 1 cor. dare, până la 1400 cor. Dela 1400 cor. în sus, să pun 2 cor. după sută; dela 1600 cor. în sus 3 cor. după sută mai departe; dela 2000 cor. în sus 4 cor. de sute mai departe; dela 2800 cor. în sus 6 cor. de fiecare 100 mai departe; apoi 6 și 8 cor. de sută, tot mai greu, după cum e de mare venitul și deci după cum de mult poate să dea cel cu cîștigul, din grsul său cîștig. Așa că, la cîștig de 4000 cor. plătește 74 cor. în loc de 35 cît ar fi plătit după cheia celui cu venit de 600 cor.

La 6000 plătește 144 cor.
" 10.000 plătește 316 "
" 100.000 plătește 4600 "

în loc de vre-o 1000 cor. cît ar fi după cheia celui cu 600 cor. venit.

Lege înșelătoare!

La întia vedere s'ar părea că noua lege de dări e ușurătoare macar cu ceva pentru popor, că în loc de cheia de 25% a venitului pămîntului, aduce cheie de numai 20, deci mai lesne.

Dar' să vede că perfidia (vicleania cea blăstămată) este vâlul în care ministrul și-a coperit fătul său care e și mai dușmănos poporului, ca pânăci!

Insuși „Bud. Hirap“, foaie de-a guvernului, zice, că după noua lege va fi și mai greu economilor, că în aceeași vreme cînd ministrul scârțiază cheia de dare, cere regularea claselor catastrului, și comisiile vor arăta la fiecare pămînt venit barem pe jumătate mai mare decum e luat azi la catastru. Un pămînt luat azi la catastru cu venit de 10 coroane, după socoteala de demult, — va fi scris macar cu venit de vre-o 15 cor. Și așa apoi deși cheia s'a scorbort dela 25 la 20, totuși 20 părți din 15 cor. tac mai mult ca 25 părți

din 10 coroanele vechi! Și așa oamenii să vor trezi îngruunați cu dările de pămînt, nu ușurați, cum vrea să pară ministrul!

Închiderea crișmelor.

Am dat în repetite rînduri știri, despre hotăriri aduse coloric colo, de cîtră o reprezentanță comunală mai vrednică, care a zis: în Dumineci și sârbători crișmele să fie închise, că acelea-s zile de răpaos și de prăznuire, închinat lui Dzeu, iar închinarea lui Dumnezeu nu în crișme să aduce! Mai ales că pe multe sate patima beției a străbătut atît de adinc în popor, că zeci și zeci de oameni, nu să pot opri a nu merge să zacă în crișmă, chiar și atunci cînd creștinii evlavioși și doritori de pocăință și de a-și a- trage mila lui Dzeu, sunt în biserică și îl roagă să-i ocrotească în trecerea lor prin această grea vale a plîngerilor, prin lume. Lucru plăcut lui Dzeu, și cuminte și după mințele omenească, au făcu dar' acele reprezentanțe comunale, care au început a orîndui închiderea crișmelor la ei în sat, în Dumineci și sârbători.

Mai nou cu bucurie aflăm și cu laudă pomenim aci, că și bunii noștri Români și creștini din comuna vecină Șibișel (vechiu și nou), la îndemnul pîrintelui Ilie Popovici, au hotărît închiderea crișmelor în Dumineci și sârbători toată ziua, și fiind-că nimenea nu a apelat'o, e ridicată la putere obligătoare în comună.

Acum vedem că între lucrurile puse spre desbatere congregației comitatentez dela 31 Oct. n., la Deva, e și cererea comitatului Bihor și Treiscaune, cari au hotărît obligator peste întregi comitatele lor închiderea crișmelor, — ca și comitatul nostru (și celelalte toate) să se alătore la hotărîrea lor și să hotărască asemenea.

Nu știm încă ce va propune comitetul comitatenz în treaba asta. Știm însă, că nainte cu vre-o cițiva ani, vicșpanul (pe atunci Mara) a nimicit mai multe hotărîri de a comunelor cari făcuse bărbătescul pas pentru închiderea crișmelor.

Să vor mai fi schimbat oare părerile acum pe la centru?

Iată un nou cuvînt pentru membri români ai Congregației, să vie pe 31 Oct. la Deva, ca să sprijinească din răspuneri și cererea celor din Bihor și Treiscaune, de a închide crișmele și în comitatul nostru în Dumineci ba și în sârbători. Să nădăjduim că vom afla încă atîța membri și printre Maghiari, care se afle de bun acest lucru încît să putem să-l ridicăm la hotărîre obligatoare peste tot comitatul.

Ba încă ceva: Comitatele Bihor și Treiscaune au hotărît închiderea numai în Dumineci. Lă noi însă multe comune brave, au zis: și în sârbători. Unii au zis că numai Dumineca dela 8 ceasuri, alții de Sîmbătă sara deja. Datorîța noastră ar fi să stăruim să zică așa: Duminecă negreșit toată ziua să fie închise birturile, iar în acele

comune a căror reprezentanță va hotărî și în sârbători, acolo să fie, după dorința comunei, dară și în sârbători! Și acea hotărîre să fie îndată cu putere obligatoare. Adecă satul unde poporul vrea mai mult ca aiurea înfrînarea dela beuturile și scandalele și bătăile și cuibul pacatelor din crișme, — să o poată face! Așa ar fi bine.

Correspondență

Băcia, 18 Oct. 1907.

Dle Redactor!

Zilele acestea am avut alegere de notar la Băcia, în locul răposatului Dionisiu Popovici. După moartea lui Popovici a fost în cîrînd alegere nouă și reușese ales un șvab necunoscut, care însă nu s'a simțit bine pe aici și iute a abzis de post.

Acum am avut alegere nouă. Au fost 11 candidați, printre cari și doi Români. Domnul primpretore Boer a pus în candidație pe toți concurenții cari au avut concursul în ordine.

Așa s'a dat privilegiu poporului să aleagă de fapt liber între toți. Și poporul s'a așipit pe lângă unul din cei doi candidați români: Luca Filipaș, despre care aflasem că e om așezat și cu inimă pentru năcazurile poporului, fost vice-notar în cercul Iliei.

Că intrucî să va dovedi că poporul nu s'a înșelut în iluzia sa, și că ar fi ales de fapt un slujbaș cu inimă pentru popor și năcazurile chinutei lui vieți, — vom vedea. Să nădăjduim. Și până atunci zicem o vorbă de mulțumita dlui primpretor Boer, pentru-că a pus pe toți candidații, și așa a dat privilegiu poporului din cerc a-și alege liber dintre ei pe care vrea.

Prezent.

NOUTĂȚI

Boala M. Sale Împăratului și Regelui nostru, care în unele zile începuse a se îngruana încît făcea îngrijiri medicilor, — a dat spre bine, și să crede că în scurtă vreme bătrînul Domnitor mulțumită bunei îngrijiri a aleșilor medici, — va fi deplin înșănătoșat.

Biserica gr. or. română e în chip perfid atacată printr'un articol al foii „Budapesti Hirap“, care ține a ști că congrua nu să imparte regulat, ci se opresc pe la cele fonduri și abonaamente, — și pentru asta cere, ca ministrul să imparte pe viitor ajutorul prin oficiile de dare, nu mai mult prin consistor.

Logodnă. Dșoara Adalina Pisco, distinsa violinistă dela Săcărîmbu, și dl I. I. Vulcu, mare comerciant în Orăștie, logodiți.

În loc de anunțuri de logodnă au dăruit gimnaziului din Brad 100 cor.

Trimitem cele mai sincere felicitări!

Colera în Rusia, nu glumește. Deși e aci iarna și gerul potoape microbii cumplinei boale, totuși pornită din vară, ea bintue greu și acum în mai multe părți ale Rusiei. Acum a început a străbate și în casarme, printre soldați, deși casarmele au fost aspru pазite de medici cu tot felul de măsuri de apărare. Numai Marți în 22 Oct. au murit în Kiew 90 de persoane de coleră, printre cari și 2 soldați și soția unui ofițer cu copilul ei mic cu tot. În Poltava să lătește asemenea, și la Elisavetgrad.

Focuri mari. Joi în 17 l. c. s'a iscat un foc năpraznic în comuna Uroi (peste Murăș dela Piski). Focul s'a iscat așa că fata lui Toma

Bălșan a aprins focul în curte, cum e datina (destul de rău altcum) la țărâni noștri. Dela focul ăsta vîntul a dus o schintee cu sine și a lăsat-o în niște tullei (paș) de cocuruz. Aceste au prins și ele foc. Vîntul a ajutat foarte mult la lățirea focului așa că au ars vre-o 70 de căsi cu tot ce se afla pe lingă ele. Asigurați au fost foarte puțini. Sirmanii oameni, acum tocmăi asupra ierni, cînd își aduseră acasă avutul de pe la cîmp, au pągubit neșpus de mult.

— Tot din acest foc, o schintee dusă spre aripa vîntului în satul vecin, Biscarea, a făcut pagube mari și acolo. Satul întreg a fost în flacări. Au ars 100 de căsi și tot ce se afla pe lingă ele. Asigurați ca în palmă. Acum în loc de vatră caldă, le rămîne oamenilor bătul pribegiei ori cel de cerșitor.

— Și mai groaznic foc a fost, tot în comitatul nostru: la Petrila, Livezeni și Vulcan. Focul nu era sfîns nici în 24 Octomvrie. Ard pădurile acestor trei mari comune. Pân'aci au ars cam opt mii jugăre catastrale de pădure. Ori și ce încercare de sfîngere a focului e zadarnică. Ba, după cum se spune: *au căzut și 10 oameni jertfiți útui foc năpraznic.*

— Lingă Săcărîmb încă au ars pădurile statului pe întindere de mai multe sute de jugăre. Erau în primejdie chiar și băile de aur de acolo. Pentru sfîngerea focului a ieșit la fața locului un batalion de honvezime din Deva.

— În Boz (lingă Hunedoara) a fost foc mare în 16 Oct. Au ars 19 edificii cu tot ce era adunat prin ele.

— În 21 Oct., a fost foc uriaș în comuna Boraș (Sigetul marmăției), arzînd 250 de case cu șurile și nutrețurile și tot al lor!

Asigurați peste tot locul au fost puțini și pe puțin.

A doua expoziție de copii arangeată de Reuniunea rom. de agricultură dela Sibiu la 13 Octombrie în Ilimbav, a reușit tot așa de bine și cu folos pentru poporul ce a văzut'o, — ca și cea din anul trecut dela Apold. Au fost expuși 74 copii bine îngrijiți. 51 de mame au venit însuși cu copiii lor, supunîndu-i vizitei comisiei de medici, care să le spună de îi știu destul de bine îngrijii ori nu.

Nădăjduim a putea aduce, ca și anul trecut, chipuri dela această expoziție, în „Foaia Interesantă“.

Feciorii născuți în anii 1885, 1886 și 1887, în Orăștie ori născuți în alt loc, dar' afători în timpul de față în Orăștie, — sunt provocați din partea poliției din loc, ca în decursul lunii lui November să se înștiințeze negreșit în oare-care zi la căpitanul de poliție pentru conscrierea lor în lista celor obligați la asentare. Cei-ce nu să vor înștiința, vor fi pedepsiți.

Temeri de răsturnare? Foile aduc mai nou știri slabe pentru marele guvern koșutist. Insuși ministrul de interne, vulpoiul Andrășy, a zis zilele astea, vâzînd neliniștea dintre koșuțiști și faptul că mulți încep a părăsi tabăra guvernului, și o părăsesc pe rînd tot mai mulți, — a zis că are teamă să nu să zădărnicească întreaga încheere economică făcută cu Austria, ceea-ce ar atrage după sine căderea întregului guvern al lui Wekerle-Kossuth-Apponyi.

Björnson, marele Svedian ce a apucat de coarne bălaurul șovinismului unguresc întrupat în chipul lui Apponyi, — primește o mulțime de scrisori de felicitare și mulțumită dela tînerimea slavă: dela scriitori slovaci și Bohemi, și de pe aiurea.

Marele norvegian face cauzaie naționalităților din Ungaria cele mai mari foloase.

Regele Spaniei în fundul părăului. Zilele astea Regele Alfonso al Spaniei, trecînd cu automobilul peste un pod, care să vede era vechiu și slab, podul s'a rupt sub greaua mașină și automobilul s'a prăbușit în valea de sub pod, cu Rege cu tot. Spre norocul lui, nu i-s'a întîmplat însă, nici o rupere de brîncă ori de picior.

Lipsa unui păpucar român în Zam, e foarte simțită de poporul atît din Zam cît și din satele vecine. Un fruntaș din partea locului ne scrie, că un bun măestru păpucar român, ar avea aci un frumos viitor și ar fi sigur de venite deplin mulțumitoare.

Regrut străpunș cu baionetul. La Kecskemet ieșînd afară recruții rezerviști, un firăr așa s'a năcăjit pe un biet recrut care nu să putea încîrni și izbi cu piciorul cum potfelea măria-sa firărul, că la izbit cu baioneta în piept și a căzut plin de sînge pe pămînt! Nenoroциtul a fost dus la spital, iar firerul la temniță.

Vapor răsturnat. Din Stockholm să scrie, că o corabie cu vîntrele trasă de un vapor, s'a răsturnat în mijlocul mării. Afară de stăpînul corăbioarei, erau pe ea 24 femei lucrătoare, din cari 20 s'au potopit, încîndu-se.

Nenorocire pe linia ferată. Trenul de persoane de pe linia Vistula-Ivangorod s'a ciocnit zilele astea de trenul de marfă care staționa acolo. Au fost optsprezce morți.

O bestie. În Budapesta a fost arestat un tînăr comptabil, D. Ozskär care stînd cu chirie la o văduvă, a întreținut relațiuni de amor cu fiica de 10 ani a văduvei, așa că fata de 12 ani a rămas în altă stare. Fata spune că comptabilul (de 20 ani) a siluit-o cu forța și după aceea a înfricat'o să tacă. El însă spune că fata de bunăvoie venea în odaie la el. Întîmplarea a scandalizat pe toată lumea.

Prăvălia Silvestru Opcean. Ne luăm voe a atrage luarea aminte a onor. public din Orăștie și jur asupra acestei prăvălii elegante și bine asortate cu articoli drăguți și moderni, cumpărați de proprietarul prăvăliei însuși în orașele mari. Să nu veniți la Orăștie fără de a cerceta această prăvălie.

„Căldîndarul Național“ s'a trimis până acum la cei mai mulți din cîți l'au cerut. Fiind însă cererile număroase, nu s'au putut de-odată la toți. Până acum Duminecă (în 27 Oct.) însă, ori cel mult până Luni să va sfîrși punerea la postă aici pentru cererile vechi. Pe Luni = Marți trebuie să fie sosit preste tot locul.

În pachete e pusă scrisoare pentru fiecare, cu îndrumările editurii.

Desfăcînd pachetele sosite, căutați scrisoarea întii!

Pentru mamele însărcinate

nu există prietin mai bun ca Emulziunea Scott. Dacă sînt chinuite de slăbiciuni și obsseli fizice atunci Emulziunea Scott are un efect tot atît de miraculos pe cît e de îndestulitor.

Dă puteri noi și viață nouă.

Emulziunea Scott par'că ar fi o băutură vrăjită. Dar' și mai mare bucurie procură părinților cînd să naște copilul, căci să pot delecta în fața și formele lui sănătoase. Aceasta provine de acolo, că Emulziunea Scott luată de mamă nutrește și copilul și-l întărește, cu un cuvînt asupra amîndurora are efectul cel mai bun.

La tîrguirea Emulziei să fiți cu băgare de samă la marca Scott — pescarul cu știuca în spate.

Prețul unei sticle originale e 2 cor. 50 fl. Să capătă în apotece. 7-28 (179)

Un vier

s'ar cumpăra pe sama comunei Vaideiu. Să fie soiul ales, de 6 luni până la 8 luni de bătrîn.

Cei-ce au de vînzare să scrie la Primăria comunei Vajdei. u. p. Szászváros. 1-2

„Progresul“ inst. de cred. și econ. în Marosillye.

Concurs.

Direcțiunea institutului de credit și economii „Progresul“ din Marosillye publică concurs pentru ocuparea postului de cassar pe lingă un salar anual de cor. 960.

Cassarul va fi angajat de-ocamdată numai pe un an începînd cu 15 Noemvrie st. n. a. c., după care timp direcțiunea va decide asupra definizării lui.

La caz că direcțiunea îl va denumi de funcționar definitiv, în senzul statutelor, își are dreptul la tantiema statutară.

Tot pe atunci i-să pune în vedere și o îmbunătățire ecuitabilă a salarului.

Cel ales are a depune o cauțiune de cor. 500 după care capătă 6% interese.

Reflectanții sunt rugați a-și înainte suplicele instruite cu eventualele documente cel mult până în 30 Octombrie st. n. a. c. 2-3

Direcțiunea.

La Librăria Seminarială din Blaj (Balázsfalaa)

să afle de vînzare toate tipăriturile de evidență pentru școalele noastre porale conform §-lui 33, art. de lege XXVII—1907, și anume: coale de primire ă 6 filieri, coale de clasificări și absentii ă 8 filieri, coale de materie ă 4 filieri, coale de visitațiune ă 4 filieri. 2-3 (204)

Toate tipăriturile, de lipsă pe 1 an, legate țcel de vizitațiune nelegat) pentru școala cu 40—80 băeți costă franco 7.50 cor.
80—160 " " " 8.40 "
160—200 " " " 9.80 "
200—250 " " " 12.20 "

Să caută

un barbier-friseur român care să ia în arîndă dela 1 Noemvrie un local arangiat gata, elegant, la loc de frunte din Arad, în casă nouă, modernă.

Atelier, odaie laterală, odaie de locuînță, antieșambură, cuîină, cămară și laterale.

Arînda anuală 800 coroane. Reflectanții au a să adresa cîtră Dr. Ioan Suciș, avocat în Arad. 2-2 (205)

„SEBEȘANA“

institut de cred. și econ. Filiala în Vințul-inf. (Alvincz)

primește depuneri spre fructificare și plătește:

1. 5% interese pentru depuneri fără abziceră;
2. 5½% interese pentru depuneri dela 5000 până la 10.000 cor., cu abziceră de 3 luni;
3. 6% interese pentru depuneri de peste 10.000 cor. cu abziceră de 6 luni.

Darea o plătește institutul. 2-3 (193)

Aviz

La întreprinderea de exploatare a pădurii Romos să caută un **gornic** cu 50 cor. simbrie lunară, cu prospect și ridicare. Recerînțe: să știe ceti și scrie. Cei cu praxă vor fi preferiți.

Romos, la 1. Septemvrie 1907. 8-8 (173)

George Cușuta & Comp.

A apărut:

„Calendarul Național”

Cu o mulțime de chipuri frumoase.

Partea calendaristică e urmată de cunoștințele de lipsă în umblarea cu posta și telegraful. *Dar' nu numai cu posta și telegraful dela noi, ci din toată lumea!*

De vrei să știi cu cât poți trimite o telegramă în America, în statul ori orașul cutare?, cu cât un pachet colo ori colo în lume, —

de vrei să știi că prin America, unde a început a merge lume de pe la noi, care orașe-s mai mari, cari state, și sub ce stăpînire cad?, — ori cari sunt mai mari prin Azia, Africa, și sub ce stăpînire?, —

— cumpără-ți »Calendarul Național« și le aflî în el toate, tare bine lămurite!

De vrei să trimiți bani în America, ori în Africa, ori aici în Germania, Anglia, etc. și nu știi cum să trimiți și cât fac banii noștri în banii lor, ori ai lor în ai noștri, —

— cumpără-ți »Calendarul Național«, care a pus față în față tabele anume care să te învețe a socoti, și îți spune cum ai să faci adresa, ce să scrii pe ea, și tot!

Partea literară e apoi foarte desfătătoare și interesantă și plină de chipuri frumoase.

De vrei să vezi pe biruitorul dela Beiuș: *Dr. Vasile Lucaciu*, — ia-ți un »Calendar Național«.

De vrei să vezi în chipuri lupta între cei doi bălauri: roman și dac, din a căror ciocnire a răsărit poporul român: chipul lui Decebal, a lui Traian, chip de luptător dac, chipul cum frumosul Traian primește mîndru pe solii Dacilor respingîndu-i, chipul rămășițelor podului lui Traian peste Dunăre, cari să vîd și azi la Turnu-Severin în România, să vezi chipul steagurilor și armelor Dacilor, apoi cum Dacia bătută, de frica Romanilor își dau singuri foc cetății, —

— cumpără-ți »Calendarul Național« și le vezi pe toate acestea în chipuri frumoase!

Calendarul costă numai **18 cr.** (36 fil.) și 5 fileri porto pentru postă.

Cei-ce cumpără mai multe de-odată: capătă tot după 5 calendare, unul pe de-asupra, gratis!

Cei-ce cumpără mai multe și trimit banii înainte: să trimită **numai 11 cr.** (22 fil.) de unu, în loc de 18 cr., și își vor plăti porto pachetului la sosire.

Cei-ce îl capătă însă cu 11 cr., nu mai capătă și exemplarele gratis (pe de-asupra!)

De vîndut l'or vinde cu 18—20 cr. cît face unul singuratic cu porto cu tot.

Scrieți pentru ele la:
Administ. „LIBERTATEA” și „F. INT.”
în Orăștie (Szászváros).

Nr. dir. 161 — 1907.

Concurs.

Pentru ocuparea postului de avocat-juriscenzult al institutului de credit și economii, societate pe acții „Ardeleana” din Orăștie (Szászváros), să scrie prin aceasta concurs **cu termin până la 15 Nov. a. c.**

Beneficiile împreunate cu acest post sunt:

1. Salar fundamental anual de	K	4000
2. 20% bani de cuartir	„	800
3. Din venitul cancelariei advocațiale o tantiemă egală cu a directorului, tantiemă care de prezent variază între	„	1200—1300
4. Din trei în trei ani un adaos de salar de 7 1/2% a. salarului fundamental.	„	300
5. La comisiuni și esmisiuni diurnele regulamentare.	„	
6. Drept de penziune conform normativului în vigoare.	„	

Doritorii de a ocupa acest post au să dovedească că posedă calificațiunea legală, prin acte corespunzătoare. Cererile să se adreseze până la termenul sus indicat la direcțiunea institutului.

Cel ales nu va putea exercia praxa privată și va avea să-și ocupe postul imediat.

Informațiuni mai detaliate să dau la cancelaria direcțiunii institutului.

Orăștie, la 15 Octombrie 1907.

Direcțiunea.

Editor și redactor responsabil: Iulius V. Ioanovici.

CROITORIE de Cporturi naționale!

DUMITRU JURGA

croitor în ORĂȘTIE,

(piață, lingă prăvălia d. I. Lăzărui),

pregătește tot felul de **costume naționale românești**, atît pentru **bărbați** cît și pentru **femei**. — **Indeosebi pregătește admirabile**

costume
săliștenești,

elegante, fine, și cu prețuri moderate.

Cercetează aproape toate tîrgurile din Ardeal, — dînd prilegiu poporului nostru de peste tot locul a-și procura frumosul port săliștenesc și a-l răsîndi! 6—10

Bauman Rudolf.

Am onoare a face cunoscut onoratului public din oraș și jur, că am deschis **Sucursală** în în Orăștie în localul dlui *Vlad Sándor*, în drumul țării.

Diferite *pinzături* și olandă din cele mai fine. Dau și pe plată în rate lunare cu prețuri foarte convenabile!

După plăcere mă voi prezenta și la domiciliul celor doritori.

Bauman Rudolf.
Deva și Orăștie.

Cumpărați:

„RAZE DE LUNĂ”

nuvele și schițe de
V. E. Moldovan,
cu subiecte alese din viața poporului român de sus și de jos,
— franco, Cor. 1.60.

CORNEL DEMETER

farmacist în Orăștie—Szászváros.

Preparate cosmetice.

Cream de benzoie mygdale. Creamul de benzoie servește pentru conservarea, înfrumusețarea și albirea mînilor și feței, dînd odată și o fineță deosebită. Delătorează tot felul de necurătenți de pe mână și față, — precum: pete, bubuțe, zgrăbunțe, pistrii (mitesser), precum și netezeștea și zbîrciturile. Conținutul creamului acestuia e astringent pentru față și mîni. Prețul 60 fileri.

Săpunul de benzoie mygdale. Săpun excelent pentru toalette. E preparat din ingredientii foarte fine și din plăcute mirosuri de flori. Albește și netezește pelea. Prețul 70 fil.

Poudre Veturien. Acopere foarte bine, încît nici nu se observă că fața este pudrată. Intrebuințată pudra cu creamul de benzoie mygdale scutește de urmările neplăcute ce altcum ar cauza vîntul și razele soarelui. Este în culoare albă, roză și galbînă. Prețul 1 cor.

Veturien parfem. Vera-Violeta, cel mai fin parfem de violele, lăcrămioare și scumpie (iorgovan). Prețul 1 cor. 60 fil. „Ideal” cel mai nou parfem, 2 cor.

Apa de gură „Kremster” (Albă sau roșie). Prin întrebuințarea apei acesteia nu devin dinții găunoși, — și delătorează durerea dinților, precum să și întărește dinții și gingiile. Prin întrebuințarea apei acesteia, se delătorează mirosul neplăcut și greu din gură. Prin întrebuințarea apei acesteia cu pravul de dinți „Kremster”, devin dinții foarte frumoși, albi. Prețul 80 fileri.

Pravul de dinți „Kremster”. Prin întrebuințarea pravului acestuia devin dinții frumoși și albi. Prețul 70 fil. **Perii de dinți fine.** Alegere mare, în diferite prețuri. **Esență de China.** Contra căderii părului, cu rezultat foarte bun. Prețul 1 cor. 20 fil. **China tannopomada.** Pentru creșterea părului. Prețul 70 fil. **Oleu de nucă.** Extract de nuca oleică, pentru conservarea părului 1 sticlă 80 fil.

Syrup de zmeură! Curat numai din suc de zmeură de pe munte, preparat cu zahăr rafinat. 1 coli postal de 5 kilo 6 cor. 50 fileri.

La ciobanul român!

P. T.

Am onoare a aduce la cunoștința onoratului public, ca mi-am deschis în **Orăștie**, în strada tîrgului Nr. 7 (în casele hotelului „COROANA”) o

prăvălie de pielărie

cu totul modernă și bogat asortată, corăspunzînd deplin cerințelor timpului.

În urma praxeii mele cîștigată prin serviciul de 12 ani în branșa asta, cum și în virtutea legăturilor mele cu firme mari și cu fabrici de rangul prim din țară și din străinătate, — mă aflî în acea poziție plăcută, că pot să servesc onoratului public totdeauna cu articli de pielărie de cea mai bună calitate, și pe lingă prețurile cele mai favorabile, putînd să cîștig deplina mulțumire a on. clientele.

Recomandînd prăvălia mea de piele în atențiunea snoratului public și cerîndu-i binevoitorul sprijin, — oemnez

— cu toată stima —

(166) : Artemiu R. Brassai.

Caut

doi învățacei

din familie bună românească, pentru lucrătoreea mea de ferărie.

Să fie bine desvoltăți și între 13—15 ani.

Meseria făuriturii e bună și cu viitor.

Învățacei pot fi îndată primiți. 2—3 (190)

A să adresa la:

AUGUSTIN BOGDAN, faur
Alba-Iulia
Borbândi ut 3 sz.

Ofert de căsătorie.

Sunt un tînar iurist în anul IV-lea. Am 22 de ani. Membru al unei bune familii românești. Nu-mi lipsesc nici calitățile estetice și *caut*

o domnișoară ori văduvă

care să mă ajute la terminarea studiilor avînd o *zestre* de 15—30 mii coroane.

Ofertele prevăzute cu timbru de 20 fileri și eventuale fotografii a să trimitte redacției „Libertății”, care i-a răspundea asupra deplinei discreții, sub titlul „iurist”. 2—3 (207)

„TOVĂRĂȘIA AGRICOLĂ”

însotire de credit, magazin și pivniță, în Szászsebes.

Cumpără și vinde bucate și vinuri bune, și acoardă împrumuturi pe lingă condițiuni favorabile.

Primește depuneri spre fructificare cu 5% dela *Cor.* 5000 în sus cu 5 1/2% interese calculate și capitalizate la jumătăți de an.

Însotirea prin muncă solidă, desvoltată pentru înaintarea poporului agricol și a cîștigat deja — în restimp de 9 luni toată încrederea și spriginul acestuia.

Dela 1 Octobrie 1906 până la 31 August 1907 numărul cuotelor (părți fundamentale) ale membrilor, au crescut de 136 (cor. 6800) la 1338 (cor. 66.940); depuneri spre fructificare în acest interval s'au făcut de cor. 215.600; și fondul de rezervă a crescut dela cor. 1189 la cor. 3582.

Să mai vînd și acum cuate cu valoarea nominală a *cor* 50 plus *cor.* 4 taxa de fundare. 5—10 (188)

SILVESTRU OPREAN

Mare magazin de Modă pentru Dame și Domni în ORĂȘTIE.

Onor. Public din loc și jur!

Am onoare a-Vă aduce la cunoștință cum că mi-au sosit toate mărfurile pentru sezonul de toamnă și iarnă, și stau la dispoziție a-Vă servi cu cele mai moderne articli, bune și solide, pentru care Vă asigur

Posed un asortiment mare, în stofe Engleze de costumuri pentru dame, mătasă, și flanelă pentru blouse, barchet de spălat, boa și muffuri, cămeși pentru domni pălării, cravate, ciorapi, ploiere, bastoane, și cu un cuvînt toți articli care să țin de branșa mea! Îmi permit a aduce încă la cunoștință O. P. că, cu toate că prețurile mărfurilor, în timpul din urmă sau urcat foarte tare, eu însă avînd mari cumpărături, înainte de a să urca prețul la mărfuri, sunt și astăzi în poziția de a servi onorații mușterii cu prețurile cele vechi.

Mătasă-Luizîn 85 cr.
Tenis barchet 18 cr.
Loden 120/cm lat 55 cr.

Asigurîndu-Vă ca și până acum de un serviciu solid și rugîndu-mă pentru binevoitorul sprijin semnez,

Orăștie, Octomvrie 1907.

Cu deosebită stimă:
Silvestru Oprean.

3—3 (191)

3—3 (191)

3—3 (191)

3—3 (191)

3—3 (191)

3—3 (191)

3—3 (191)

3—3 (191)

3—3 (191)

3—3 (191)

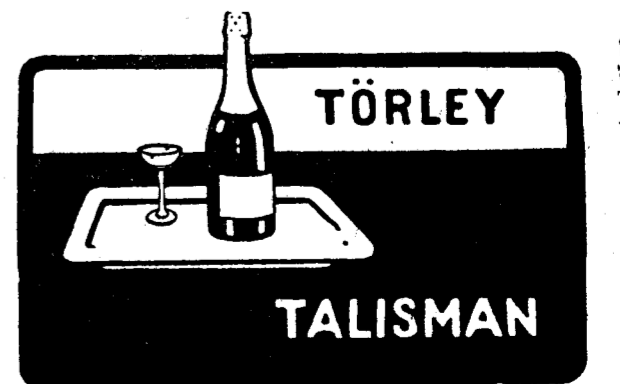
3—3 (191)

3—3 (191)

3—3 (191)

3—3 (191)

3—3 (191)

„Tipografia Nouă”, în Orăștie